Comisiynydd Pobl Hŷn Cymru
Older People's Commissioner for Wales

Adroddiad Blynyddol 2021-22: Crynodeb

Llais ac eiriolwr annibynnol
ar gyfer pobl hŷn

Rhagair

Bu'n flwyddyn arall o ansicrwydd a her i bawb, ond wrth i mi ysgrifennu'r adroddiad hwn, y gobaith yw ein bod yn gweld diwedd y pandemig, ac y bydd mwy o gyfle i ailgysylltu â'r bobl a'r gweithgareddau sy'n bwysig i ni.

Er bod y pandemig wedi arwain at gryn heriau, gwelwyd pobl hŷn yn dangos cryfder gwirioneddol. Gwelwyd y gorau o'n cymunedau hefyd, wrth i wirfoddolwyr, grwpiau cymunedol, elusennau, busnesau lleol a chyrff cyhoeddus gydweithio mewn partneriaethau newydd i gynnig cymorth a chefnogaeth ledled Cymru.

Wrth i ni, gobeithio, ddod allan o'r pandemig, rydym yn wynebu heriau newydd, o'r argyfwng costau byw i'r rhestrau aros ar gyfer triniaethau'r GIG. Ond mae cyfleoedd hefyd – cyfleoedd i ddatblygu'r partneriaethau newydd a'r ffyrdd o weithio a grëwyd yn ystod y pandemig.

Er gwaethaf anawsterau 2021-22, llwyddodd fy ngwaith i fel Comisiynydd i gefnogi cynnydd sylweddol mewn nifer o feysydd allweddol.

Yn dilyn galwadau gennyf i, mae Strategaeth Llywodraeth Cymru ar gyfer Cymdeithas sy'n Heneiddio yn rhoi pwyslais cryf ar greu cymunedau oed-gyfeillgar yng Nghymru, sy'n hanfodol er mwyn ein helpu i heneiddio'n dda. Erbyn hyn, mae fy swyddfa hefyd yn aelod cysylltiol o Rwydwaith Byd-eang Sefydliad Iechyd y Byd ar gyfer Dinasoedd a Chymunedau Oed-gyfeillgar, yn helpu awdurdodau lleol i wireddu eu hymrwymiadau yn hyn o beth. Yn sgil y gwaith hwn, mae'r awdurdod lleol cyntaf yng Nghymru – Caerdydd – wedi ymuno â'r rhwydwaith, fel cydnabyddiaeth o gynlluniau'r ddinas i fod yn oed-gyfeillgar. Mae llawer o rai eraill hefyd wrthi'n cwblhau eu cynlluniau i gefnogi eu ceisiadau i'r Rhwydwaith.

Yn ystod y pandemig, gwelwyd effaith y newid cyflym tuag at wasanaethau ar-lein ar bobl hŷn. Rwyf wedi defnyddio fy mhwerau statudol i gyhoeddi canllawiau ffurfiol i awdurdodau lleol a byrddau iechyd i sicrhau bod pobl hŷn yn gallu cael gafael ar wybodaeth a gwasanaethau mewn ffordd sy'n addas iddyn nhw mewn byd sy'n fwyfwy digidol.

Ar ben hynny, mae ymchwil a gomisiynais yn ystod y flwyddyn – a oedd yn cynnwys edrych ar brofiadau pobl hŷn o gam-drin, ac ymchwil i'r ffordd y mae pobl hŷn yn cael eu portreadu yn y cyfryngau – wedi darparu tystiolaeth newydd i gyflwyno'r achos dros newid, ac yn arwain at weithredu.

Hoffwn ddiolch i'r holl bobl hŷn a'r partneriaid y cefais gyfle i weithio gyda nhw yn ystod 2021-22 am eu cymorth i fwrw ymlaen â'm blaenoriaethau, ac i'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg am eu cyngor doeth. Hoffwn ddiolch hefyd i'r tîm am eu gwaith caled, eu hymrwymiad a'u hymroddiad.

Gan edrych ymlaen i’r dyfodol, rwy’n falch bod fy nghyfnod fel Comisiynydd wedi cael ei ymestyn tan fis Awst 2024. Mae’n anrhydedd mawr bod yn llais annibynnol ac yn eiriolwr dros bobl hŷn.

Yn ystod y ddwy flynedd nesaf, fy nod yw sicrhau bod pobl hŷn yn cael eu gwerthfawrogi, bod hawliau’n cael eu parchu ac nad oes neb yn cael ei adael ar ôl. Byddaf hefyd yn datblygu ac yn bwrw ymlaen â’r cynnydd a wnaed o dan fy mhedair blaenoriaeth, sef hawliau, gwahaniaethu ar sail oedran, cam-drin a heneiddio’n dda.

Mae’r tîm a minnau’n parhau i ymrwymo i wneud popeth yn ein gallu er budd pobl hŷn ledled Cymru..

Heléna Herklots CBE
Comisiynydd Pobl Hŷn Cymru

Cyflawni fy mlaenoriaethau

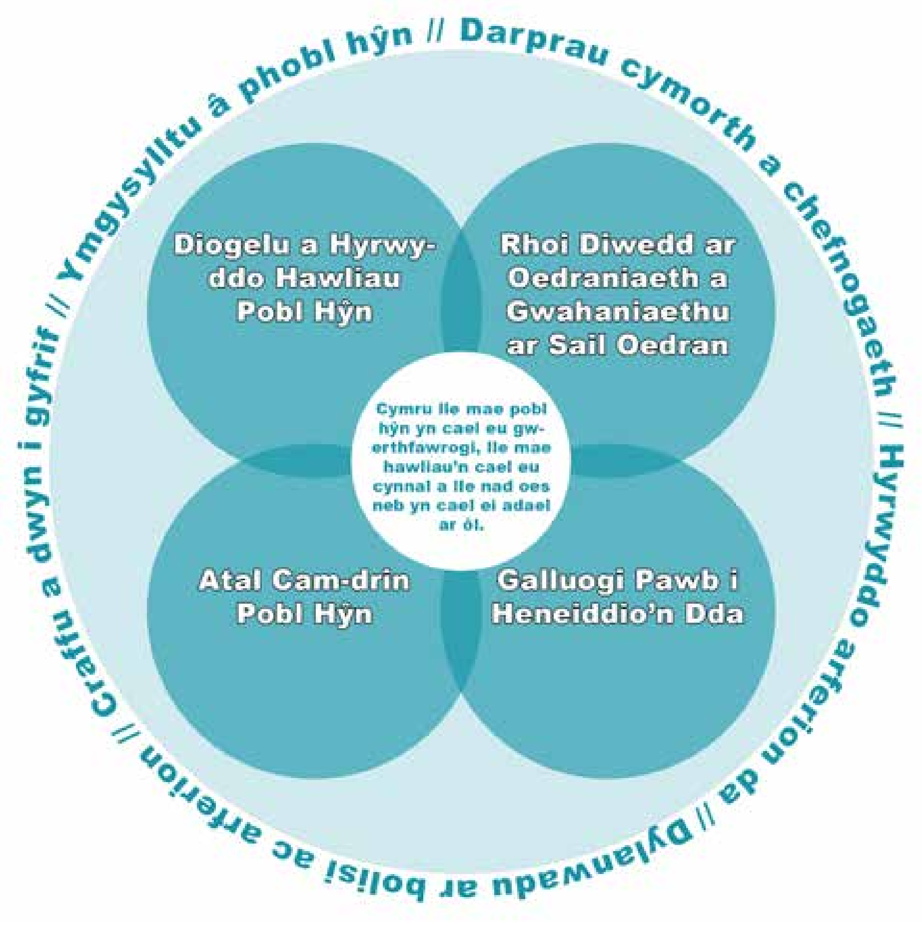

Gan adlewyrchu'r materion sy'n ymwneud â hawliau pobl hŷn a welwyd drwy gydol y pandemig, roedd fy ngwaith yn ystod 2021-2022 yn cynnwys maes blaenoriaeth newydd – diogelu a hyrwyddo hawliau pobl hŷn – ochr yn ochr â fy mlaenoriaethau craidd eraill o roi diwedd ar oedraniaeth a gwahaniaethu ar sail oedran, atal cam-drin pobl hŷn a galluogi pawb i heneiddio'n dda.

Ochr yn ochr â hyn, rwyf hefyd wedi parhau i graffu a dylanwadu ar gamau gweithredu a phenderfyniadau Llywodraeth Cymru a chyrff cyhoeddus eraill i sicrhau bod y polisi a'r arferion cywir ar waith fel bod pobl hŷn yn gallu cael gafael ar y cymorth a'r gwasanaethau sydd eu hangen arnynt, eu bod yn gallu cymryd rhan yn ein cymunedau ac nad oes neb yn cael ei adael ar ôl. Mae hyn wedi cynnwys galw am amrywiaeth o gamau adfer tymor byr i gefnogi pobl hŷn wrth i ni adfer ar ôl y pandemig a delio â'r argyfwng o ran costau byw, yn ogystal â chamau gweithredu tymor hwy i fynd i'r afael â'r materion strwythurol ehangach sy'n effeithio ar bobl hŷn yng Nghymru ac a gafodd eu gwaethygu gan Covid-19.

Mae ymgysylltu â phobl hŷn hefyd wedi parhau i fod yn flaenoriaeth a thrwy gydol 2021-22 fe wnes i gynnal sesiynau ymgysylltu rheolaidd i glywed yn uniongyrchol gan bobl hŷn am eu pryderon, unrhyw broblemau a heriau maen nhw'n eu hwynebu a'u safbwyntiau ar y camau sydd eu hangen i gyflawni gwelliannau. Roedd hyn yn cynnwys sesiynau penodol a oedd yn edrych ar iechyd meddwl pobl hŷn ac ailgysylltu â'n cymunedau, materion allweddol a oedd yn effeithio ar bobl hŷn wrth i gyfyngiadau Covid ddechrau llacio.

I gael rhagor o wybodaeth fanwl am waith y Comisiynydd yn ystod 2020-21, gan gynnwys cyfrifon wedi'u harchwilio, llwythwch Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon 2020-21 y Comisiynydd i lawr yma: https://comisiynyddph.cymru/amdano/adroddiadau-blynyddol/

2021-22 – Cipolwg o'r Flwyddyn

Ebrill 2021

Cynnal y sesiwn gyntaf mewn cyfres o sesiynau Bwrdd Crwn ar Hawliau Cartrefi Gofal i ganfod sut i wella hawliau pobl hŷn sy'n byw mewn cartrefi gofal yng Nghymru.

Cynnal cyfres o sesiynau ymgysylltu â phobl hŷn sy'n canolbwyntio ar iechyd meddwl a sut mae sicrhau bod y cymorth priodol ar gael.

Mai

Galwadau am weithredu i alluogi ymweliadau diogel â chartrefi gofal wrth i gyfyngiadau Covid gael eu codi.

Dod â sefydliadau allweddol sy'n gweithio ar draws y maes iechyd a gofal cymdeithasol at ei gilydd i adnabod y camau y mae angen eu cymryd i gefnogi iechyd a lles pobl hŷn wrth i ni ddod dros bandemig Covid-19.

Mehefin

Lansio cyfeiriadur o wasanaethau cymorth i helpu pobl hŷn sy'n cael eu cam-drin, neu'r rheini sy'n wynebu'r risg o hynny, i ddod o hyd i'r wybodaeth, y cyngor a'r gefnogaeth sydd eu hangen arnynt.

Cyhoeddi adroddiad sy'n edrych ar sut mae pobl hŷn yn cael eu portreadu yn y cyfryngau, sy'n canfod bod dwy ran o dair o straeon newyddion am bobl hŷn yn eu portreadu mewn ffordd negyddol.

Gorffennaf

Dod â grwpiau a mudiadau sy'n cynrychioli pobl hŷn o gymunedau Du Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig at ei gilydd i ddod o hyd i gyfleoedd i weithio mewn partneriaeth i gasglu tystiolaeth a data hanfodol am brofiadau pobl hŷn o'r cymunedau hyn.

Gweithio gydag Undeb Cenedlaethol y Newyddiadurwyr i ddod o hyd i gyfleoedd i ddarparu gwybodaeth a hyfforddiant i newyddiadurwyr ar sut i osgoi gwahaniaethu ar sail oedran mewn straeon newyddion.

Awst

Cyhoeddi Trafnidiaeth i Wasanaethau Iechyd, adroddiad sy'n nodi sut y gall problemau sy'n ymwneud â thrafnidiaeth ac ailgynllunio gwasanaethau effeithio ar fynediad pobl hŷn at ofal iechyd.

Publishes briefing paper setting out the ways in which evidence in the report has influenced the Welsh Government's Llwybr Newydd Transport Strategy.

Medi

Darparu sesiynau hyfforddi Rhoi Diwedd ar Wahaniaethu ar Sail Oedran ar-lein i helpu pobl hŷn i adnabod achosion o hynny a'u grymuso i herio gwahaniaethu ar sail oedran.

Cynnal cyfres o sesiynau ymgysylltu gyda phobl hŷn i glywed eu barn a'u profiadau o ailgysylltu â'u cymunedau.

Hydref

Cyhoeddi Adroddiad Cyflwr y Genedl, sy'n dod â data allweddol sy'n ymwneud â phrofiadau pobl o heneiddio yng Nghymru at ei gilydd.

Croesawu Strategaeth Llywodraeth Cymru ar gyfer Cymdeithas sy'n Heneiddio, sy'n canolbwyntio'n gryf ar wneud Cymru'n genedl o gymunedau sy'n ystyriol o oedran yn dilyn galwadau gan y Comisiynydd.

Tachwedd

Cyhoeddi canllawiau ffurfiol i sicrhau bod pobl hŷn yn gallu cael gafael ar wybodaeth a gwasanaethau mewn ffordd sy'n addas iddyn nhw mewn byd sy'n gynyddol ddigidol, a bod pobl hŷn sydd eisiau mynd ar-lein yn cael cymorth i wneud hynny.

Tynnu sylw at y camau sy'n cael eu cymryd gan bobl hŷn i ddiogelu'r amgylchedd er mwyn herio rhagdybiaethau gwahaniaethu ar sail oedran cyn Uwchgynhadledd COP26.

Rhagfyr

Comisiynu ymchwil i archwilio'r rhwystrau a allai atal dynion hŷn rhag cael eu cam-drin neu mewn perygl o gael eu cam-drin rhag gofyn am help, a'r gwasanaethau a'r cymorth sydd ar gael.

Gweithio mewn partneriaeth â Llywodraeth Cymru a phartneriaid eraill i ddatblygu taflen newydd i roi gwybodaeth i bobl hŷn am gadw'n iach yn y gaeaf ac awgrymiadau ar gyfer mynd allan eto.

Ionawr

Cyhoeddi canllawiau i newyddiadurwyr ar ysgrifennu am bobl hŷn a heneiddio, sydd wedi'i gynnwys yn hyb adnoddau IPSO, Rheoleiddiwr y Wasg, ar gyfer newyddiadurwyr.

Mynegi pryderon am effaith costau byw sy'n cynyddu'n gyflym a galw ar Lywodraeth Cymru i ddarparu cymorth ariannol ychwanegol i bobl hŷn.

Chwefror

Galw ar Lywodraeth Cymru i ddatblygu cynllun gweithredu sy'n nodi sut y bydd pobl hŷn yn cael eu hamddiffyn rhag yr argyfwng costau byw.

Cyflwyno'r brif araith yng nghynhadledd gyntaf Wythnos Pontio Cenedlaethau'r Byd, sy'n cynnwys cynrychiolwyr o bob cwr o'r byd, gan dynnu sylw at bwysigrwydd undod rhwng cenedlaethau.

Mawrth 2022

Galw ar y Prif Weinidog i gymryd camau pellach i gefnogi pobl hŷn y mae rhyfel Wcráin yn effeithio arnynt, mewn partneriaeth â sefydliadau pobl hŷn eraill o bob cwr o'r DU.

Dosbarthu canllaw i helpu cyrff cyhoeddus i osgoi gwahaniaethu ar sail oedran yn eu deunyddiau cyfathrebu, gan roi arweiniad ar iaith, tôn a delweddaeth.

2021-22 mewn rhifau

408
Nifer y bobl hŷn a gefnogir gan Dîm Cyngor a Chymorth y Comisiynydd

45
Nifer y sesiynau ymgysylltu a gynhaliwyd neu a fynychwyd gan y Comisiynydd a'i thîm i glywed yn uniongyrchol gan bobl hŷn. Cymerodd cyfanswm o 595 o bobl hŷn ran yn y sesiynau hyn

168,795
Nifer y bobl a gyrhaeddwyd gyda negeseuon o Dudalen Facebook y Comisiynydd

604,400
Nifer yr argraffiadau Twitter (nifer o weithiau gwelwyd trydariadau gan y Comisiynydd) yn ystod 2021-22

70
Eitemau newyddion yn ymwneud â gwaith y Comisiynydd

538m
Eitemau newyddion 'Cyfleoedd i weld' sy'n ymwneud â gwaith y Comisiynydd ar draws ystod eang o gyhoeddiadau

£3.9m
Gwerth hysbysebu cyfatebol y sylw a roddwyd i'r Comisiynydd ar y newyddion

Edrych Ymlaen

Mae'n anrhydedd bod yn Gomisiynydd Pobl Hŷn annibynnol Cymru ac rwy'n falch bod fy nghyfnod yn y swydd wedi cael ei ymestyn am ddwy flynedd arall hyd at fis Awst 2024. Rwy'n edrych ymlaen at barhau â'r gwaith sydd ar y gweill gyda phobl hŷn a sefydliadau ledled Cymru tuag at y weledigaeth hirdymor o wneud Cymru y lle gorau yn y byd i heneiddio ynddo.

Yn ystod y ddwy flynedd nesaf, ac wrth ystyried effaith y pandemig ar bobl hŷn, **byddaf yn canolbwyntio ar sicrhau bod pobl hŷn yn cael eu gwerthfawrogi, bod hawliau'n cael eu cynnal a bod neb yn cael ei adael ar ôl**.

Byddaf yn bwrw ymlaen ac yn adeiladu ar y cynnydd a wnaed o dan fy mhedwar blaenoriaeth sef hawliau, gwahaniaethu ar sail oedran, cam-drin a heneiddio'n dda fel y nodir yn fy Rhaglen Waith 2022-24.

Rwyf hefyd yn ymateb i'r heriau newydd y mae pobl hŷn yn eu hwynebu, gan gynnwys yr argyfwng o ran costau byw a mynediad at wasanaethau a thriniaethau'r GIG.

Mae llawer o'r hyn sydd wedi cael ei gyflawni ers i mi ddod yn Gomisiynydd yn 2018 wedi bod drwy weithio'n agos gyda phobl hŷn ac mewn partneriaeth â nifer o wahanol sefydliadau ac unigolion ledled Cymru. Mae'r ffordd hon o weithio yn hanfodol i'm dull gweithredu fel Comisiynydd, ac yn enwedig yn y cyfnod heriol hwn. Dim ond drwy gydweithio a defnyddio sgiliau a phrofiadau ein gilydd y byddwn yn gwneud cynnydd ac effaith gynaliadwy.

Fel Comisiynydd Pobl Hŷn Cymru mae gennyf nifer o swyddogaethau statudol sy'n cael eu cefnogi gan gyfres o bwerau cyfreithiol – i ddal cyrff cyhoeddus i gyfrif, i roi cymorth i bobl hŷn, i annog arferion gorau, ac i graffu ar bolisïau a deddfwriaethau sy'n effeithio ar bobl hŷn. Mae'r rhain yn fy ngalluogi i fod yn llais annibynnol ac yn eiriolwr dros bobl hŷn ac rwy'n gwybod pa mor bwysig yw hyn i bobl hŷn, eu teuluoedd a'u ffrindiau.

Byddaf i a fy nhîm yn parhau i ymrwymo i wneud popeth o fewn ein gallu i bobl hŷn ledled Cymru, a hoffem ddiolch i bawb rydyn ni'n gweithio gyda nhw am yr ysbrydoliaeth, yr her a'r gefnogaeth maen nhw'n ei darparu.

Mae fy Rhaglen Waith 2022-24, sy'n rhoi rhagor o fanylion am fy nghamau gweithredu a'm canlyniadau ar gyfer y ddwy flynedd nesaf, ar gael yma: https://comisiynyddph.cymru/amdano/strategaeth-y-comisiynydd/.

Comisiynydd Pobl Hŷn Cymru

Mae Comisiynydd Pobl Hŷn Cymru yn llais ac yn eiriolwr annibynnol ar gyfer pobl hŷn ledled Cymru.

Mae'r Comisiynydd yn gweithredu i diogelu a hyrwyddo hawliau pobl hŷn, rhoi diwedd ar oedraniaeth a gwahaniaethu ar sail oedran, atal cam-drin pobl hŷn, a galluogi pawb i heneiddio'n dda.

Mae'r Comisiynydd yn gweithio i sicrhau Cymru lle mae pobl hŷn yn cael eu gwerthfawrogi, lle mae hawliau'n cael eu cynnal a lle nad oes neb yn cael ei adael ar ôl.

Sut i gysylltu â'r Comisiynydd:

Comisiynydd Pobl Hŷn Cymru
Adeiladau Cambrian
Sgwâr Mount Stuart
Caerdydd
CF10 5FL

Ffôn: 03442 640670
E-bost: gofyn@comisiynyddph.cymru
Trydar: @comisiwnphcymru

Gwefan: www.comisiynyddph.cymru

Fformatau Hygyrch

Of hoffech dderbyn y cyhoeddiad hwn mewn fformat arall ac/neu iaith arall, cysylltwch â ni.

Comisiynydd Pobl Hŷn Cymru
Older People's Commissioner for Wales